

=====

ŠKOLA NARUBY aneb POHLED Z DRUHÉ STRANY

=====

Část 9. - Pohled do zákulisí (poprvé)

=====

Úvodem musím připomenout preambuli těchto textů, uvedenou před částí 1., a odmítám nést odpovědnost za to, že někoho z vyloučených osob postihne náhlá srdeční nebo mozková příhoda. Opustme nakrátko povídání ryze pedagogické a všimněme si spíše, jak to také chodí mezi kantory.

=====

Když jsem nastoupil jako řadový a řádný kantor, pochopitelně mi chvíli trvalo, než jsem se rozkoukal, seznámil se s postupy byrokratickými, se služební hierarchií apod. Ale po roce už jsem byl dost otrkaný a nemohl jsem skousnout mnohé debilnosti, které se mohou se vší (předstíranou) vážností provozovat jen ve školství nebo v podobné státní instituci, ale ve fabrice by neměly šanci. Ve fabrice byl jednoznačný tah „na výsledek“. Ve školství se výsledek prakticky neměřil, nebo uměle upravil, hlavní tah veškerého úsilí mířil „na formu“. Na žádné poradě, a že jsem jich za více než 20 let absolvoval, se neřešily pedagogické postupy, ale hlavně vyplňování papírů, plánů, výkazů, barva inkoustu, kterým se smí psát do třídní knihy, směr proškrtávání nevyplněných kolonek atd., atd. Jakožto člověk z praxe a z poměrně vysoké ekonomické funkce jsem nemohl pochopit, že na tohle se plýtvá státními prostředky a mozkovou kapacitou vysokoškolsky vzdělaných lidí. Ale zkusme to vylíčit na historkách a příkladech.

=====

Po roce mého působení se na SOU vyměnil ředitel. Ten nový tam přišel „za trest či za odměnu“, protože na jeho bývalém působišti v jiném městě narazil v roli zástupce ředitele na pedofilní trestnou činnost školní vrchnosti a stranických funkcionářů, představoval ohrožení, tak se ho zbavili povýšením na ředitele v jiném městě s alternativní hrozbou existenční likvidace. Což za „bolševika“ šlo poměrně snadno.

První pedagogická rada (čtvrtletní to záležitost) pod jeho vedením proběhla vcelku standardně, ukecaně, on se rozkoukával, tak to prostě nějak proběhlo. Také se u toho dala luštit křížovka. Před další poradou ovšem jeden kverulant, já, napsal na tabuli:

Kdo bude kecat déle než 2 minuty, je můj osobní nepřítel“.

Přítomní kolegové (většinou chlapi z praxe) se zachechtali a kolegyně (většinou „jen“ učitelky) se tvářily okázale neutrálně a těšily na „sprdunk“, který mne nemine. Vedení školy, tj. ředitel, zástupce a zástupkyně přicházeli přesně načas a jako poslední. (Pak už chodili jen opozdilci). Jakmile nápis zhlédla zástupkyně, vrhla do pléna vražedný pohled a hnala se k umyvadlu pro houbu. „Nový“ ředitel ji ale zarazil a prohlásil: „Dobře, tak dneska to budou maximálně 2 minuty, a příště tady nechci slyšet, že by někdo žvanil déle než 90 sekund. Budu to považovat za nepřipravenost na poradu“.

A skutečně, příště v situaci, kdy se třídní učitel a mistr odborného výcviku na pedagogické poradě začali dohadovat nad jedním problémovým žákem, oba vyhodil na chodbu, ať se laskavě dohodnou a nezdržují celý učitelský sbor. Takže pak se to ustálilo tak, že porada začala neoficiálně ve 14 hodin, kantoři i mistři se během čtvrt hodiny museli sjednotit na konečných návrzích (anebo třeba i den předem), ve 14:15 porada začala oficiálně a během minuty bylo za každou třídu odhlasováno vše navrhované, od pochval až po trojky z chování. Jenže i na ředitele „došlo“. Ono součástí každé porady bylo seznamování s novými výplody mozků školských byrokratů. A tak nám ředitel předčítal nějaké nové předpisy. Asi po dvou minutách se kolega oboru elektro obrátil na kolegu taktéž oboru elektro a polohlasem prohlásil: „Na tyhle blbosti nejsem zvědavý, jdeme na pivo“.

Ředitel to zaslechl, sklapl papíry a prohlásil: „Máte pravdu, chlapi, tohle si může každý přečíst a parafovat sám. Jdu na pivo s vámi“.

Na toho ředitele vcelku rád vzpomínám, protože to byl praktik a na buzerace si nepotrpěl. Tak se jednou objevil v našem kabinetě a pronesl památnou větu:

„Chlapi, uchte si, co chcete, kde chcete, kdy chcete a jak chcete, ale ručíte mi za to, že u závěrečných zkoušek nebude ostuda“ (K závěrečným učňovským zkouškám totiž chodili ředitelé nebo jejich zmocněnci z podniků, pro které se učni připravovali). Ostuda se nikdy nekonala.

Nutno říci, učně většinou zvolený obor bavil. Byla radost se podívat na jejich výrobky v závěru jejich učení. To platilo jak o gumařích na SOU nebo třeba o truhlářích nebo kuchařích na speciálních školách. Kluci z oboru mechanik elektronických zařízení kantorům opravovali při vyučování běžně radia i televize. Já od nich pochytil základy programování.

Zmíněný ředitel také prohlásil: „Nebaví mne chodit na nějaké přiblblé hospitace. Chlapi, až budete dělat něco zajímavého, dejte mi vědět, já nakouknu, ať mám do těch papírů něco rozumného k napsání“, a tak to i fungovalo. Všichni jsme byli fandové do svých oborů, zajímavého se dělo dost, tak pozvaný ředitel přišel, nakoukl, občas ho to natolik zaujalo, že se i zdržel, pohovořil se žáky i učitelem, a obešlo se to bez nervozity a stresu. A hlavně měl neformální papír o „kontrolní činnosti“ a také měl na ředitelských poradách o čem mluvit..

=====

Byrokracie bujela už tenkrát, ale jaksi to padalo na vrub „komunistům“ a s trochou opatrnosti je už nesnášel nikdo, ani řadové členstvo. Byrokratizace školství byla a zůstala dodnes úplně úděsná.

Příklad? Volné listy v závěru třídní knihy se musely předepsaným (!) způsobem proškrtnout a každý podepsat. V některých třídních knihách byl přitom ještě všit obyčejný sešit shodného formátu, kam se zapisovaly různé poznámky. I tam se musely nepopsané listy (těch je zpravidla většina) proškrtnout a podepsat (vynikající využití času vysokoškolsky vzdělaných učitelů). Jednou jsem do šikmého celostránkového škrtu ve stavu totální nasranosti (to není sprosté slovo, ale odborný termín pro stav pedagogovy duše při plnění byrokratických buzerací) vepsal slova: „Kdo to zkontroluje až sem, má u mne deset korun“. Na první pohled při běžném prolistování to nebylo vidět. Přesto se za pár dnů přihnala zástupkyně ředitele a hlásila se o 10 kaček. Se smíchem jsem je vyplatil a řekl: „Na tomhle jsem nemohl prodělat. Buď bych zjistil, že je to kravina, kterou nikdo nekontroluje, nebo jsem zjistil, čím se takový zástupce ředitele vlastně zabývá“. Uraženě odprejskla.

Číst alespoň zběžně některé ministerské výplody však mohlo být sice vzácně, ale přesto užitečné.

Přišel za mnou ředitel se slovy: „Mrkni na to. Je to nějaký návrh na nové osnovy, můžeme k tomu napsat připomínky, ale jestli k tomu nic nemáš, tak to ignoruj.“

Protože od dětství čtu vše, co se mi mihne před očima, tak jsem do toho nakoukl a zjistil jsem, že to je návrh nových osnov učebního oboru gumař-plastikář, tedy stěžejní náplně mého tehdejšího pedagogického působení. Byl jsem v té době vlastně jediným učitelem s plnou kvalifikací a specializací pro tento obor v celém východočeském kraji. A protože jsem grafoman, tak jsem k tomu napsal asi dvě stránky připomínek. Ředitel byl rád, že může projevit za školu aktivitu, odeslal to, tím záležitost usnula a upadla v zapomnění. Jenže za několik měsíců přišel balíček s několika výtisky nových osnov učebního oboru gumař-plastikář. Jaké bylo mé překvapení, když jsem zjistil, že se to od původního návrhu dost podstatně liší, a že je to celé přepracováno dle mých připomínek. Já měl od té doby několik let blahý život. Ničemu jsem se nemusel přizpůsobovat a učil jsem podle vlastních ministerských osnov. A protože jsem učil několik gumárenských předmětů, a ta látka se hodně překrývala (technologie, materiály, stroje a zařízení,...) tak jsem na tom ušetřil spoustu času a mohl jsem ho věnovat svým učňům i na jiné „předměty“.

=====

S kolegy a kolegyněmi to pak bylo asi jako v každém pracovním kolektivu. Zástupkyně mě moc nemusely, nesplňoval jsem jejich představy poníženého podřízeného, nejlépe jsem

vycházel, až na jednu výjimku, s řediteli (obojího pohlaví). Chlapi z praxe obecně na „nějakou“ ruštinářku nebyli moc zvědaví a plnili jen to co nejnuteněji museli, zpravidla až po urgenci. Další jedna kolegyně také byla dost zvláštní, rovněž nějaká ruštinářka, češtinářka, dějepisanda – něco takového. Jenže já ji vyhmátl, že o dějepisu neví kromě našprtaných frází prakticky nic, a s úsměvem jsem jí dával ve sborovně „kapky“. Ono tady v závěru minulého režimu už vycházelo dost slušné literatury o historii (třeba Toulky českou minulostí, ale i jiné). Asi tady dám slovo mému bývalému žákovi panu Lud'kovi Müllerovi, mírně redakčně upraveno cituji:

Luděk Müller: (Pro Stanislav Kroupa) Já měl to štěstí, že mým kantorem byl Ing Jan Hony Šafra. Nejen že mě vzdělával ve věcech gumárenských, ale občas utvářel můj názor na věci s výukou nesouvisejícími... Například jsme byli před rokem 89 směřováni na jediný správný názor, že Jan Žižka byl hrdina a zastánce lidu.. Jenže... Díky němu jsem zjistil, že ve skutečnosti tato postava našich dějin není až tak kladná.. Co když šlo jen o loupeživého zemana, který využil ke svému obohacení onu politováníhodnou událost v Konstanzi? Naučil mě zejména nepapouškovat a přemýšlet... Sice jsem se díky tomu dostal do konfliktu s češtinářkou, trvající na Žižkově glorifikaci, ale ten „rebelský“ pocit studenta, který může opřít svůj názor o jiného kantora, byl k nezaplacení.. (Konec citátu)

Na SOU jsme měli dva tělocvikáře, tedy učitele, které od dětství nesnáším. S jedním jsem ale vycházel velmi dobře a ještě bude řeč, jak jsme spolu vedli „skauta“. S druhým jsme si šli na nervy vzájemně. Byl to totiž khaki-mozek v důchodu (důstojníci chodili do důchodu dříve), který si pletl školu se cvičákem, od děvčat se množily žádosti o osvobození z tělesné výchovy. Jeho omezená vojenská fantazie nestačila na to, aby s děvčaty provozoval třeba nějakou taneční „gymnastiku“, to by mu zobaly z ruky. On zřejmě znal jen pásmo, stopky, šplhadlo, hrazdu Byly i stížnosti na jeho hrubá vyjadřování k tělesným nedostatkům dívek, což už 16-18 leté slečny dost špatně snášely a je to i dost riskantní záležitost z hlediska jejich možného podlomeného sebevědomí. I jeho výroky ve sborovně v tomto ohledu se nedaly označit za korektní. (Přitom ještě na učňovském středisku jsem zažil dívku s chorobnou nadváhou, která navzdory tomu dokázala o „svačině“ tancovat kankán, takže vím o čem mluvím.)

Když jsem si jako třídní projel pololetní klasifikaci zapsanou do tzv. katalogu, tak jsem zjistil, že „jedničku“ z tělocviku mají u khaki-mozka jenom žáci, kteří mají alespoň jednu „čtyřku“ z jiného předmětu, a naopak, klidně dívky, která měla jinak jenom jedničky a dvojky napsal z tělesné výchovy „čtyřku“. Zcela bezostyšně (po 30 letech už to klidně mohu přiznat) jsem „zoufalou situaci vyřešil zoufalým prostředkem“, „čtyřku“ jsem přepsal na „dvojku“ a tu jsem napsal i na vysvědčení. Dívku jsem jenom upozornil, aby tělocvikáři náhodou nešla děkovat. S tělocvikáři byl ještě jeden administrativní problém, v třídní knize zůstávaly dost často nevyplněné kolonky, kde měla být zapsána probraná látka a podpis. Povinností třídního bylo tělocvikáře „dohonit“ a donutit ho, aby zápis doplnil. Se sháněním khaki-mozka jsem se nezdržoval. Jako náplň hodiny jsem napsal třeba „Hop a skok“, podpis nečitelný. Při běžné kontrole si toho nikdo nevšiml, stránka byla vyplněna. Jednou jsem mu tam dokonce napsal „Útěk před atomovým výbuchem“.

To jsem byl pěkný „hajzlík“!

=====

Pokračování zase někdy příště. Pokud v diskusi připojíte vlastní vzpomínky, budu jen rád. Nakonec je skompletuji s mými do jednoho celku.

Některé ohlasy a diskusní příspěvky:

Kadmium Žluté Střední:

S tím proškrtáváním a následným čtením jsi mi připomněl moji rebelii v práci. Po odchodu ekonomky našeho střediska na lépe placené místo, připadla tahle funkce mně. Vůbec jsem netušila, co mě čeká. Jen jsem věděla, že se budu muset naučit psát spoustu výkazů a taky něco jako horoskop. Bylo to něco jako předpověď, kolik toho a jak to vyjde který měsíc. Příjmy výdaje a pod. Jenže já pracovala na OPBH a ty budoucí příjmy se skládaly z toho, kolik se vybere na nájemném, tedy kolik je předepsáno a kolik nájemníci zaplatí. Nikdy nikdo nemohl ani zdaleka tušit, kolik bude neplatičů, nebo kolik z minulých neplatičů něco doplatí. Ale, výsledek toho mého výkazu byl ukazatelem pro prémiové hodnocení zaměstnanců. Splést jsem se mohla pouze o desetiny procenta. Pokud o víc, nebyly prémie, a to bez ohledu na to, jestli se jednalo o 0,2% plus nebo minus. Tedy i vyšší předpokládaný příjem proti skutečnosti znamenal pro všechny přijít o prémie. Velmi často mě jímala hrůza, že mi někdo v tmavém průjezdu nabije. Tolik k tomu výkazu. Protože se však nikdy nestalo, že bychom přišli o prémie napadlo mi, že ten pamflet nikdo nikdy nečetl, ale psát ho každý měsíc byla povinnost. Jmenovalo se to Spěšné hlášení. No, znáš mě, měla jsem vzteka se něčím takovým zabývat, trápit se a pak to někdo hodí do šuplíku. Jednou jsem tedy tenhle výkaz nadepsala Směšné hlášení a odeslala s tím, že kdyby náhodou, tak jsem holt udělala překlep. Ale netrvalo to dlouho a musela jsem na kobereček. On to totiž ředitel podniku nedával do šuplíku, ale poctivě četl. Asi neměl nic jiného na práci. No, dopadlo to dobře, vysvětlila jsem mu, že to nebyl překlep, ale úmysl, protože to je nesmysl. A co to vlastně od nás chce. A pan ředitel, uznalý to člověk, pochopil, že fakt nejsme nikdo věštec a tohle nesmyslný hlášení zrušil. 😊 Od té doby jsem ale byla za rebela, což mi vlastně vůbec nevadilo 😊

Stanislav Kroupa: věřím, já si taky ve fabrice občas nechala dělat vlastní udělátkový nářadí, protože to moje hodně ulehčovalo práci, ale používalo se pořád to zastaralý. Ovšem nebyl problém do fabriky vlastní nářadí a nástroje přinést, problém nastal, když jsme si ho chtěli odnést zpět domů a službu ve vrátnici měla jedna, nevím jak to nazvat, hlídačka? Vypadala jako dozorkyně z krimu a asi se i bála, protože na první našlápnutí reagovala vytasením revolveru. Pamatuju, jak si z ní chlapi při noční směně chtěli udělat legraci a ona je skoro zastřelila. Takže ona kontrolovala tašky i kabelky, div, že jsme se nemuseli svlíknout. Museli jsme tedy počkat, až jí skončí směna a vymění se služba ve vrátnici, a pak si vlastní nářadí placený mnohdy právě tím rumem, odnesli zpět domů. 😊 Jo, to byly časy 😊